

BOOKTEGI

Haren azken agurra

ARTHUR CONAN DOYLE

BOOKTEGI

Guztion liburuak, guztiontzat

booktegi.eus

ARTHUR CONAN DOYLE

Haren azken agurra

itzulpena:

Ane Insasuti López

zuzenketa:

Xabier Sanchez Fuentes

maketazioa:

Sara Valiente Zamacona

Abuztuaren 2ko gaueko bederatziak ziren - munduko historiako abuzturik ikaragarriena. Batek jada pentsa zezakeen Jaungoikoaren madarikazioak mundu degeneratu baten gainean astunki zintzilik zegoela, isiltasun izugarria eta itxaropen lauso baten sentsazioa baitzegoen aire itogarri eta geldi hartan. Eguzkia aspaldian sartu zen, baina zauri ireki baten antzeko ebaki gorri odultsu bat zegoen mendebalde urrunean. Goian, izarrak distiratsu ari ziren; eta behean, itsasontzien argiak distira egiten zuen badian. Bi alemaniar ospetsuak lorategiko pasealekuaren harrizko parapetoaren ondoan zeuden, etxe luze, baxua eta teilatu handikoa atzean zutela, eta hondartzaren zabalera begira zeuden, Von Bork, arrano ibiltari baten moduan, lau urte lehenago kota zen kareharrizko amildegi handiaren oinean. Buruak elkarrengandik hurbil zeuden, ahots baxu eta konfidentzian hizketan. Behetik, zigarroen bi mutur distiratsuak iluntasunean behera begira zegoen deabru gaizto baten begi ketsuak ziruditen.

Aparteko gizona zen Von Bork hau - Kaiserren agente deboto guztien artean nekez parekatuko zen gizona. Bere talentuak izan ziren lehenik Ingalaterrako misiorako gomendatu zutenak, misio guztien artean garrantzitsuena, baina hura hartu zuenetik, talentu horiek gero eta ageriago bihurtu ziren egiarekin benetan harremanetan zeuden munduko sei pertsonarentzat. Horietako bat bere egungo laguna zen, Von Herling baroia, legazioaren idazkari nagusia, zeinaren 100 zaldiko Benz auto erraldoia landa-bidea blokeatzen ari zen jabea Londresera itzultzeko zain zegoen bitartean.

‘Gertaeren bilakaera epaitu dezakedanez, ziurrenik aste barruan Berlinera itzuliko zara’, esaten ari zen idazkaria. ‘Hara iristen zarenean, Von Bork maitea, uste dut harrিতta geratuko zarela jasoko duzun harrerarekin. Badakit zer pentsatzen den zure lanaren goi-mailakoetan herrialde honetan’. Gizon erraldoia zen idazkaria, sakona, zabala eta altua, hizkera motela eta astuna zuena, eta hori izan zen bere gaitasun nagusia bere ibilbide politikoan.

Von Borkek barre egin zuen.

‘Ez dira oso zailak engainatzen’, esan zuen. ‘Ezin litzateke imajinatu jende otzanago eta xumeagorik’.

‘Ez dakit horretaz’, esan zuen besteak pentsakor. ‘Muga arraroak dituzte eta behatzen ikasi behar da. Haien gainazaleko sinpletasun horrek tranpa egiten du ezezagunarentzat. Lehenengo inpresioa guztiz bigunak direla da. Orduan, bat-batean zerbait oso gogorra aurkitzen duzu eta badakizu mugara iritsi zarela, eta egoera horretara egokitu behar duzu. Adibidez, badituzte beren konbentzio isolatuak, besterik gabe bete behar direnak’.

‘Hau da, 'forma ona' eta horrelako gauzak?’ Von Borkek hasperen egin zuen, asko sufritu zuen norbait bezala.

‘Britainiar aurreiritziak, bere adierazpen arraro guztietan, esan nahi dut. Adibide gisa, nire akats okerrenetako bat aipa dezaket; nire akatsez hitz egiteko aukera dut, zuk nire lana ondo ezagutzen baituzu nire arrakastak ezagutzeko. Lehen aldiz iritsi nintzenean izan zen. Ministro baten landa-etxean asteburuko bilera batera gonbidatu ninduten. Elkarrizketa harrigarriro diskretua izan zen’.

Von Borkek baietz egin zuen buruarekin. ‘Hor egon naiz’, esan zuen lehor.

‘Hori da. Ongi, naturalki informazioaren laburpena bidali nion Berlinera. Zoritxarrez, gure Kantziler ona apur bat gogorra da gai hauetan, eta esandakoaren jakitun zela erakusten zuen ohar bat helarazi zuen. Honek, noski, niregana eraman zuen bidea. Ez duzu ideiarik zenbat kalte egin zidan. Ez zegoen ezer leun gure britainiar anfitrioieta okasio hartan, ziurtatzen dizut. Bi urte eman nituen jasaten. Orain zu, zure jarrera kiroltsu honekin’

‘Ez, ez, ez deitu jarrera. Jarrera gauza artifiziuala da. Hau guztiz naturala da. Kirolari jaioa naiz. Gustatzen zait.’

‘Ongi, horrek are eraginkorragoa egiten du. Haien aurka belaontzian nabigatzen duzu, haiekin ehizan ibiltzen zara, poloan jokatzen duzu, partida guztietan lehiatzen zara haiekin, zure lau zaldi-zaldiak saria irabazten du Olinpian. Entzun dut ofizial gazteekin boxeoa ere iristen zarela. Zein da emaitza?’ Inork ez zaitu serio hartzen. “Kirolari zahar ona” zara, “alemaniar batentzat mutil duina”, edale amorratua, gaueko klubetakoa, herriko jendetza handikoa eta axolagabea. Eta denbora guztian zure landa-etxe lasai hau Ingalaterrako gaiztakeriaren erdiaren erdigunea da, eta kirolari jaun hori Europako Zerbitzu Sekretuko gizonik zorrotzena. Jenioa, Von Bork maitea - jenioa!’

‘Lausengua ematen didazu, Baron. Baina esan dezaket herrialde honetan eman ditudan lau urteak ez direla alferrikoak izan. Ez dizut inoiz nire denda txikia erakutsi. Mesedez, sartuko al zinateke une batez?’

Estudioko atea terrazara irekitzen zen zuzenean. Von Borkek bultzatu egin zuen, eta, bidea erakutsiz, argi elektrikoaren etengailua sakatu zuen. Ondoren, atzetik zihoan gorputz lodiaren atzean itxi zuen atea, eta kontu handiz egokitu zuen leiho saretadunaren gaineko gortina astuna. Neurritasun horiek guztiak hartu eta probatu ondoren bakarrik zuzendu zion eguzkiak erretako aurpegi akilinoa gonbidatuari.

‘Nire paper batzuk galdu ditut’, esan zuen; ‘nire emaztea eta etxeakoak atzo Flushingera joan zirenean, garrantzi gutxiagokoak eraman zituzten. Besteentzat, noski, Enbaxadaren babesa eskatu behar dut’.

‘Zure izena dagoeneko artxibatuta dago suite pertsonal gisa. Ez duzu arazorik izango zuretzat edo zure ekipajerako. Noski, posible da joan beharrik ez izatea. Ingalaterrak Frantzia bere patuari utzi diezaioke. Ziur gaude ez dagoela bien artean lotesle den itun bat.’

‘Eta Belgika?’

‘Bai, eta Belgika ere bai.’

Von Borkek burua astindu zuen. ‘Ez dut ulertzen nola izan daitekeen hori. Itun zehatz bat dago hor. Ezingo da inoiz umiliazio horretatik suspertu’.

‘Gutxienez momentuz bakea izango luke.’

‘Baina, jaun ohoragarria?’

‘Bai, jaun maitea, utilitarismo garaian bizi gara. Ohorea Erdi Aroko kontzepzioa da. Gainera, Ingalaterra ez dago prest. Gauza pentsaezina da, baina berrogeita hamar milioiko gure gerrazerga bereziak ere, gure helburua The Times egunkariaren lehen orrialdean iragarri izan bagenu bezain argi utzi zuela pentsatuko genukeenak, ez ditu jende hauek lozorrotik esnatu. Hemen eta hemen galdera bat entzuten da. Nire lana erantzun bat aurkitzea da. Hemen eta han ere sumindura bat dago.’ Nire lana da baretzea. Baina ziurtatu dezaket funtsezkoenei dagokienez - munizioen biltegitratzea, itsaspekoen erasorako prestaketa, lehergailu handiak egiteko antolaketak - ez dagoela ezer prestatuta. Nola sar daiteke orduan Ingalaterra, batez ere Irlandako gerra zibilaren, leihoak hausten dituzten Furien eta Jainkoak daki zeren nahasketa deabruzkoa piztu diogunean bere pentsamenduak etxean gordetzeko?’

‘Bere etorkizunaz pentsatu behar du.’

‘Ah, hori beste kontu bat da. Uste dut etorkizunean Ingalaterrari buruzko gure plan zehatzak ditugula, eta zure informazioa oso garrantzitsua izango dela guretzat. Gaur edo bihar da John Bull jaunarekin. Gaur nahiago badu, guztiz prest gaude. Bihar bada, are prestago egongo gara. Uste dut zentzuzkoagoa izango litzatekeela aliatuekin borrokatzea haiek gabe baino, baina hori haien kontua da. Aste hau haien patuaren astea da. Baina zure paperez ari zinen.’ Besaulkian eseri zen, argia buru soil zabalean distira egiten zuela, zigarroari lasai keinuka ari zen bitartean.

Haritz-panelak zituen eta liburuz estalitako gela handi horretan gortina bat zegoen txoko batean zintzilik. Gortina ireki zutenean, letoizko kutxa gotor handi bat agerian geratu zen. Von Borkek giltza txiki bat askatu zuen erloju-katetik, eta sarraila ondo mugitu ondoren, ate astuna ireki zuen.

‘Begira!’, esan zuen, aldenduz eta eskua keinu batekin. Argiak biziki distiratzen zuen kutxa irekian, eta Enbaxadako idazkariak arretaz begiratzen zituen bertan zeuden usategi bete ilarak.

Usategi bakoitzak bere etiketa zuen, eta haietan zehar begiratzean, begiek izenburu sorta luzea irakurtzen zuten: 'Fords', 'Harbour-defences', 'Aeroplanes', 'Ireland', 'Egipto', 'Portsmouth forts', 'The Channel', 'Rosyth' eta beste hainbat. Konpartimentu bakoitza paper eta planoz beteta zegoen.

'Izugarria!', esan zuen idazkariak. Bere zigarroa utzi eta bere esku lodiak astiro txalotu zituela.

'Eta guztia lau urtetan, Baroia. Ez da ikuskizun txarra edale eta zaldiz ibiltzen den landa-jauntxoarentzat. Baina nire bildumarako harribitxia heltzen ari da eta hor dago eszenatokia prest'. 'Itsas Seinaleak' inprimatuta zegoen espazio batera seinalatu zuen.

'Baina badaukazu jadanik dosierra ona hor.'

'Zaharkituta eta paper-hondakinak. Almirantazgoak nolabait alarma eman zuen eta kode guztiak aldatu dira. Kolpe bat izan da, Baroi - nire kanpaina osoko porrot handiena. Baina nire txeke-liburuari eta Altamont onari esker dena ondo egongo da gaur gauean'.

Baroiak bere erlojuari begiratu zion, eta eztarriko etsipen oihu bat bota zuen.

'Tira, ezin dut gehiago itxaron. Imajina dezakezu gauzak mugitzen ari direla une honetan Carlton Terracenen eta denok gure postuetan egon behar dugula. Zuen estatu-kolpe handiaren berri ekartzeko gai izatea espero nuen. Altamontek ez al dizu ordurik aipatu?'

Von Borkek telegrama bat bultzatu zuen.

'Gaur gauean etorriko naiz, eta bujia berriak ekarriko ditut. - ALTAMONT.'

'Bujiak, e?'

'Ikus dezakezunez, motor aditu baten moduan aurkezten da eta nik garaje osoa daukat. Gure kodean, ager daitekeen guztiari ordezkoko piezaren baten izena jartzen zaio. Erradiadore bati buruz hitz egiten badu, gerraontzi bati buruz, olio-ponpa bati buruz, gurutzontzi bati buruz, eta abar. Bujiak itsas seinaleak dira'.

'Portsmouthetik eguerdian', esan zuen idazkariak, gainidazkia aztertzen. 'Bide batez, zer ematen diozu?'

'Bostehun libra lan zehatz honetarako. Noski, soldata ere badu.'

'Gaizkile diruzalea. Baliagarriak dira traidore hauek, baina haien odol-dirua gaitzesten diet.'

‘Ez diot ezer gorrotatzen Altamonti. Langile bikaina da. Ondo ordaintzen badiot, behintzat, gauzak entregatzen ditu, bere esaera erabiliz. Gainera, ez da traidorea. Ziurtatzen dizut gure Junker pangermanikoena uso xurgatzaile bat dela Ingalaterrarenganako sentimenduetan, benetako irlandar-amerikar mingots batekin alderatuta».

‘A, irlandar-amerikar bat?’

‘Hitz egiten entzungo bazenu, ez zenuke zalantzarik izango. Batzuetan ziurtatzen dizut ia ez dudala ulertzen. Badirudi erregearen ingelesen aurka gerra deklaratu diela, baita Ingalaterrako erregearen aurka ere. Benetan joan behar duzu? Edozein unetan etor daiteke hemen.’

‘Ez. Barkatu, baina nire denbora gehiegi eman dut. Bihar goiz espero zaitugu, eta seinale-liburua Yorkeko Dukearen eskaileretako ate txikitik sartzen duzunean, Finis garaile bat jarri ahal izango diozu zure erregistroari Ingalaterran. Zer! Tokay!’ Hautsez estalitako botila itxi eta sendo bat seinalatu zuen, bi edalontzi altu zituela erretilu batean.

‘Eskain al dizut baso bat bidaiatu aurretik?’

‘Ez, eskerrik asko. Baina parranda dirudi.’

‘Altamontek ardo gustu ona du, eta nire Tokaya gustatu zitzaion. Mutil sentibera da, eta gauza txikitetan umorea behar du. Ziurtatzen dizut aztertu egin behar dut. Berrito terrazara joan ziren paseatzen, eta bertatik urrunengo muturreraino, non Baroiaren txoferrak ukitu bat eman zionean, auto handia dardarka hasi eta barre egin zuen. ‘Harwichecko argiak dira horiek, uste dut’, esan zuen idazkariak, hauts-berokia jantziz. ‘Zein lasai eta baketsua dirudien dena. Aste barruan beste argi batzuk egon daitezke, eta Ingalaterrako kostaldea leku ez hain lasaia! Zerua ere ez da hain baketsua izango Zeppelin onak agintzen digun guztia egia bihurtzen bada. Bide batez, nor da hori?’

Leiho bakar batek erakusten zuen argia haien atzean; bertan lanpara bat zegoen, eta ondoan, mahai batean eserita, emakume zahar aurpegi gorrixka bat, landa-txapela zeramala. Puntua egiten ari zen makurtuta, eta noizean behin gelditzen zen ondoko aulki batean zegoen katu beltz handi bat laztantzeko.

‘Marta da hori, geratzen zaidan neskame bakarra.’

Idazkariak barre egin zuen.

‘Ia Britainia pertsonifikatuko luke’, esan zuen, ‘bere buruarekiko erabateko murgiltzearekin eta logura erosoaren aire orokorrarekin. Beno, au revoir, Von Bork!’ - eskua azken aldiz mugituz autora salto egin zuen, eta une bat geroago faroetako bi kono urreztatutako iluntasunean zehar aurrera egin zuten. Idazkaria limusina luxuzkoaren kuxinetan etzan zen, bere pentsamenduak

hain beteta zetozen Europako tragediarekin, ezen ia ez baitzen konturatu bere autoa herriko kalean biratu zuenean ia kontrako norabidean zetorren Ford txiki baten gainetik pasa zela.

Von Bork poliki-poliki itzuli zen estudioa, motor-lanparen azken distirak urrunean desagertu zirenean. Pasatzean, bere etxeoandre zaharrak lanpara itzali eta erretiratu zela ikusi zuen. Esperientzia berria zen berarentzat, bere etxe zabalaren isiltasuna eta iluntasuna, bere familia eta etxea oso handiak baitziren. Hala ere, lasaitu egin zen denak seguru zeudela pentsatzea, eta sukaldean geratu zen emakume zahar hori izan ezik, leku osoa beretzat zuela. Txukuntze lan handia zuen estudioan eta horretan hasi zen, harik eta bere aurpegi zorrotz eta ederra paper errean beroak gorritu zuen arte. Larruzko maleta bat zuen mahaiaren ondoan, eta bertan sartzen hasi zen bere kutxa gotorraren eduki preziatua, oso txukun eta sistematikoki. Lanari ekin ia ez zionean, ordea, bere belarri bizkorrek urruneko auto baten soinua entzun zutenean. Berehala, pozik oihu egin zuen, maleta lotu, kutxa itxi, giltzaz itxi eta terrazara atera zen presaka. Garaiz iritsi zen auto txiki baten argiak atean gelditzen ikusteko. Bidaiari bat salto egin eta azkar hurbildu zitzaion, txoferra, gizon sendo eta adineko bat, bibote grisa zuena, lasaitu zen bitartean, zaintza luze bati amore ematen dion norbait bezala.

‘Eta’ galdetu zuen Von Borkek irrikaz, bisitariari harrera egitera korrika.

Erantzun gisa, gizonak paper marroizko pakete txiki bat astindu zuen garaile buruaren gainean.

‘Gaur gauean eskua eman diezadakezu, jauna’, oihu egin zuen. ‘Azkenean hirugiharra etxera ekarriko dut.’

‘Seinaleak?’

‘Nire kablean esan nuen bezala. Guztiak, semaforoa, farolaren kodea, Marconi... kopia bat, kontuan izan, ez originala. Hori arriskutsuegia zen. Baina benetakoa da, eta hori aitortu dezakezu’. Alemaniarrari sorbaldan jo zion zakar eta ezaguna egin zitzaionez, eta besteak zimurto egin zuen.

‘Sartu’, esan zuen. ‘Bakarrik nago etxean. Hau besterik ez nuen espero. Noski, kopia bat originala baino hobea da. Original bat falta balitz, dena aldatuko lukete. Uste duzu kopiarekin dena seguru dagoela?’

Irlandar-amerikarra estudioan sartu eta besaulkitik luzatu zituen gorputz-adarrak. Hirurogei urteko gizon altu eta argala zen, ezaugarri garbiekin eta ahuntz-bizar txiki batekin, eta horrek Sam osabaren karikaturen antza ematen zion. Zigarro busti eta erdi erre bat zuen aho-ertzean zintzilik, eta eseri zenean pospolo bat piztu eta berriro piztu zuen. ‘Mugitzeko prestatzen?’, esan zuen ingurura begira. ‘Esan, jauna’, gaineratu zuen, begiak gortina kenduta zeukan kutxa gotorrean erori zirenean, ‘ez didazu esaten zure paperak bertan gordetzen dituzula?’

‘Zergatik ez?’

‘Ene, tramankulu ireki horretan! Eta espioi bat zarela uste dute. Yankee gaizkile bat sartuko litzateke horretan lata-irekigailu batekin. Nire gutunen bat horrelako gauza batean solte egongo zela jakin izan banu, ergela izango nintzateke zuri idazteko’.

‘Edozein gaizkile nahasgarria litzateke kutxa gotor hori bortxatzea’, erantzun zuen Von Borkek. ‘Ez duzu metal hori inongo tresnarekin moztuko’.

‘Baina giltzarrapoa?’

‘Ez, konbinazio bikoitzeko giltzarrapoa da’ Badakizu zer den hori?

‘Miatu nazazu’, esan zuen amerikarrak.

‘Tira, hitz bat eta zifra multzo bat behar dituzu giltzarrapoa martxan jarri aurretik’. Jaiki eta giltza-zuloaren inguruan bi erradiazioko disko bat erakutsi zuen. ‘Kanpoko hau letrentzat da, eta barnekoa zifrentzat’.

‘Beno, bueno, ondo dago hori.’

‘Beraz, ez da uste bezain erraza. Duela lau urte egin nuen, eta zer uste duzu aukeratu dudala hitz eta zifrak jartzeko?’

‘Ez dut ulertzen.’

Tira, abuztua aukeratu dut hitzerako, eta 1914 zifretarako, eta hemen gaude’.

Amerikarraren aurpegiak harridura eta miresmena erakusten zituen.

‘Ai, zein adimentsua izan den! Oso ondo ulertu duzu.’

‘Bai, orduan ere batzuek asmatu ahal izan genuen data. Hemen da, eta bihar goizean itxiko dut saioa.’

‘Beno, uste dut ni ere konpondu beharko nauzula. Ez naiz bakarrik geratuko urrezko herrialde honetan. Ikusten dudanaren arabera, astebete barru edo gutxiagoan, John Bull atzeko hanketan egongo da eta arraunka ederki ibiliko da. Nahiago dut uraren gainetik ikusi.»

‘Baina estatubatuar herritarra zara?’

‘Tira, Jack James ere estatubatuar herritarra zen, baina hala ere Portlanden zigorra betetzen ari da. Ez du ezertarako balio britainiar polizia bati estatubatuar herritarra zarela esateak. “Hemen britainiar legea eta ordena da”, esan zuen. Bide batez, jauna, Jack Jamesez ari garela, iruditzen zait ez duzula askorik egiten zure gizonak estaltzeko’.

‘Zer esan nahi duzu?’ galdetu zuen Von Borkek zorrotz.

‘Tira, zu zara haien nagusia, ezta? Zure esku dago erortzen ez direla ziurtatzea. Baina erortzen dira, eta noiz jaso dituzu? Hor dago James...»

‘Jamesen errua izan zen. Zuk zeuk badakizu hori. Burugogorregia zen lan horretarako.’

‘James ergela zen, aitortzen dizut hori. Gero Hollis zegoen’.

‘Gizona erotuta zegoen’

‘Tira, amaieran zorabiatuta geratu zen. Nahikoa da gizon bat txorakeriak sortzeko goizetik gauera paper bat antzestu behar duenean, ehun gizon prest dituela poliziak jakinaren gainean jartzeko. Baina orain Steiner dago...’

Von Bork bortizki ikaratu zen, eta bere aurpegi gorrixka apur bat zurbilago jarri zen.

‘Eta zer gertatzen da Steinerrekin?’

‘Beno, harrapatu dute, besterik ez. Bart gauean bere denda miatu zuten, eta bera eta bere paperak Portsmoutheko kartzelan daude. Zu joango zara eta hark, deabru gajoak, iskanbila jasan beharko du, eta zortea izango du bizirik ateratzen bada. Horregatik nahi dut nik ere zu bezain laster uretatik alde egin’. Von Bork gizon sendo eta bere buruaz jabetzear zegoen, baina erraz ikusten zen albisteak astindu egin zuela.

‘Nola lortu zuten Steinerrengana iristea?’, marmaratu zuen. ‘Orain arteko kolperik txarrena da hori’.

‘Beno, ia okerrago bat izan zenuen, uste baitut gertu daudela niregandik.’

‘Ez duzu hori esan nahi!’

—Noski. Fratton bideko nire etxeoandrea galdera batzuk zituen, eta horren berri izan nuenean, presaka ibiltzeko garaia zela pentsatu nuen. Baina jakin nahi dudana, jauna, nola dakiten poliziak gauza hauek da? Steiner da zurekin kontratatu nuenetik galdu duzun bosgarren gizona, eta seigarrenaren izena badakit, aurrera egiten ez badut. Nola azaltzen duzu, eta ez al zara lotsatzen zure gizonak horrela erortzen ikusteaz?

Von Bork gorri kolorekoa jarri zen.

‘Nola ausartzen zara horrela hitz egiten!’

‘Gauzak egitera ausartuko ez banintz, jauna, ez nintzateke zure zerbitzura egongo. Baina argi eta garbi esango dizut zer dudan buruan. Entzun dut zuek, politikari alemaniarrok, agente batek bere lana egin duenean, ez duzuela damutzen kanporatua izateaz’.

Von Bork jauzi batean zutitu zen.

‘Ausartzen al zara nire agenteak saldu ditudala esatera?’

‘Ez dut hori onartzen, jauna, baina badago uso edo gurutze bat nonbait, eta zure esku dago non dagoen jakitea. Nolanahi ere, ez dut gehiago arriskurik hartuko. Ni naiz Holland txikiaren aldekoa, eta zenbat eta lehenago, hobe.’

Von Borkek bere haserrea menderatu zuen.

‘Denbora gehiegi daramagu aliatuak garaipenaren orduan bertan liskarrean aritzeko’, esan zuen. ‘Lan bikaina egin duzue eta arriskuak hartu dituzue, eta ezin dut ahaztu. Zoazte Holandara, eta Rotterdametik New Yorkera itsasontzi bat har dezakezue. Ez dago beste linearik seguru egongo astebete barru. Liburu hori hartu eta gainerakoarekin batera sartuko dut’.

Amerikarrak pakete txikia eskuan zuen, baina ez zuen emateko keinurik egin.

‘Eta oreari buruz zer?’, galdetu zuen.

‘Zeri buruz?’

‘Kaxa. Saria. 500 libera. Artillerolari oso haserre jarri zen azkenean, eta ehun dolar gehiago eman behar izan nizkion, bestela gezurra izango zen zuretzat eta niretzat.’ ‘Ezer ez!’, esan zuen, eta benetan esan zuen, baina azken ehunak balio izan dit. Berrehun libera kostatu zaizkit hasieratik azkenera, beraz, ez dirudi nire sorta hartu gabe amore emango dudarik.

Von Borkek irribarre egin zuen samintasun pixka batekin. ‘Ez dirudi nire ohorea oso ondo ikusten duzunik’, esan zuen, ‘liburua eman aurretik dirua nahi duzu’.

‘Tira, jauna, negozio-proposamen bat da.’

‘Ados. Egin nahi duzuna’. Mahaian eseri eta txeke bat idatzi zuen, liburuxkatik kenduz, baina ez zion eman lagunari. ‘Azken finean, halako baldintzetan egongo garenez, Altamont jauna’, esan zuen, ‘ez dut ulertzen zergatik fidatu behar dudan zukan nigan baino gehiago. Ulertzen duzu?’, gaineratu zuen, amerikarrari sorbalda gainetik begiratu.

‘Txekea mahai gainean dago. Eskubidea aldarrikatzen dut pakete hori aztertzeko zukan dirua jaso aurretik.’

Amerikarrak hitzik gabe eman zion. Von Borkek soka-bildu bat eta bi paper-bilgarri askatu zituen. Gero, une batez, harridura isilean, aurrean zuen liburu urdin txiki bat begira geratu zen. Azalean, urrezko letraz inprimatuta zegoen Erle-kulturarako Eskuliburu Praktikoa. Une batez bakarrik begiratu zion espioi maisuak inskripzio bitxi eta garrantzirik gabeko horri. Hurrengoan, burdinazko esku-hartze batekin lepotik heldu zioten, eta kloroformatutako belaki bat jarri zioten aurpegi bihurrituaren aurrean.

‘Beste baso bat, Watson!’, esan zuen Sherlock Holmes jaunak, Imperial Tokay botila luzatzen zidan bitartean.

Mahai ondoan eseri zen gidari lodiak edalontzia aurrera bultzatu zuen zenbait gogo.

‘Ardo ona da, Holmes.’

‘Ardo bikaina, Watson. Sofan eserita dagoen gure lagunak ziurtatu dit Franz Josephen Schoenbrunn jauregiko upategi berezitik datorrela. Irekitzeko eskatuko nizuke, kloroformo lurrunak ez baitu ahogozamenerako laguntzen.’

Kutxa erdi irekita zegoen, eta Holmes, aurrean zutik, dosierrak bata bestearen atzetik ateratzen ari zen, bakoitza azkar aztertuz, eta gero Von Borken maletan txukun sartuz. Alemaniarra sofan etzanda zegoen, lo estu eta gogor, besoetan uhal bat eta hanketan beste bat zuela.

‘Ez dugu presarik izan behar, Watson. Ez dugu etenik izango. Txirrina ukituko zenuke, mesedez? Ez dago inor etxean, Martha zaharra izan ezik, mireshenez jokatu baitu bere papera. Nik azaldu nion egoera gaia lehen aldiz aipatu nuenean. Ai, Martha, poztuko zara dena ondo dagoela entzutean’.

Atsegin handiko andrea atean agertu zen. Irribarrez agurtu zuen jaunari. Holmesek, baina sofan zegoen figurari begiratu zion kezka pixka batekin.

‘Ongi da, Martha. Ez da batere minik hartu.’ ‘Pozten naiz horregatik, Holmes jauna. Bere ikuspuntutik, nagusi jatorra izan da. Atzo bere emaztearekin Alemaniara joatea nahi zuen, baina hori ez zen batere egokia izango zure planekin, ezta, jauna?’

‘Ez, noski, Martha. Hemen egon zinen bitartean lasai egon nintzen. Zure seinalearen zain egon gara gaur gauean.’

‘Idazkaria izan zen, jauna.’

‘Badakit. Bere autoa gurea baino lehenago pasa zen.’

‘Uste nuen ez zela inoiz joango. Bazekien ez zela zure planei egokituko, jauna, hemen aurkitzea.’ Ez, noski. Beno, ordu erdi inguru itxaron genuela esan nahi zuen zure farola itzaltzen ikusi eta kostaldea libre zegoela jakin nuen arte. Bihar Londresen Claridge's Hotelean aurkeztu ahal didazu, Martha’

‘Oso ondo, jauna.’

‘Dena prest duzu joateko, suposatzen dut.’

‘Bai, jauna. Zazpi gutun bidali ditu gaur. Helbideak baditut ohi bezala.’

‘Oso ondo, Martha. Bihar aztertuko ditut. Gabon. Paper hauek’, jarraitu zuen, andre zaharra desagertu zenean, ‘ez dira oso garrantzitsuak, noski, ordezkatzan duten informazioa aspaldi bidali baitzitzaion Alemaniako Gobernuari. Jatorrizkoak dira hauek, ezin izan ziren herrialdetik segurtasunez atera’.

‘Orduan, ez dute ezertarako balio.’

‘Ez nuke hori esango, Watson. Gutxienez, gure jendeari erakutsiko diote zer den ezaguna eta zer ez. Esan dezaket paper horietako asko nire bidez iritsi direla, eta ez dut esan beharrik guztiz fidagarriak ez direla. Nire azken urteak alaituko lituzke Solent ibaian nabigatzen ari den alemaniar gurutzontzi bat ikusteak, eman dizkizudan minen eremuko planoen arabera. Baina zu, Watson’, lana utzi eta bere lagun zaharra sorbaldetatik hartu zuen; ‘ia ez zaitut ikusi argitan oraindik. Nola erabili zaituzte urteek? Beti bezala mutil alai bera zaude’.

‘Hogei urte gazteago sentitzen naiz, Holmes. Gutxitan sentitu naiz hain pozik Harwichen autoarekin elkartzeko eskatuz telegrama jaso nuenean bezala. Baina zu, Holmes, oso gutxi aldatu zara, ahuntz-ahuntz ikaragarri hori izan ezik’.

‘Hauek dira norberaren herrialdearentzat egiten diren sakrifizioak, Watson’, esan zuen Holmesek, bere ile-mutur txikia tiratuz. ‘Bihar oroitzapen ikaragarria baino ez da izango. Ilea moztu eta beste aldaketa azaleko batzuekin, zalantzarik gabe, bihar Claridge's-en agertuko naiz berriro, amerikar trikimailu honen aurretik nengoen bezala. Barkatu, Watson, baina nire ingelesaren iturria betiko zikindu da, amerikar lan hau niregana iritsi aurretik’.

‘Baina erretiratu egin zinen, Holmes. Hegoaldeko Downs-eko baserri txiki batean, erle eta liburuen artean, ermitau baten bizitza egiten zenuela entzun genuen.’

‘Horixe bera, Watson. Hemen duzue nire lasaitasunaren fruitua, nire azken urteetako lan bikaina!’ Mahai gaineko liburukia hartu eta izenburu osoa irakurri zuen: Erle-hazkuntzaren eskuliburu praktikoa, erreginaren bereizketari buruzko zenbait oharrekin. Bakarrik egin nuen. Ikus ezazue gau pentsakorren eta egun neketsuen fruitua, Londresko mundu kriminala ikusten nuen bezala, langile-talde txikiak ikusten nituenean.

‘Baina nola itzuli zinen berriro lanera?’

‘Ai, ni ere askotan harritu izan naiz. Kanpo Arazoetarako Ministroari bakarrik eutsi ahal izan nion, baina Lehen Ministroak ere nire teilatu xumea bisitatzera joan zenean...! Egia esan, Watson, sofa gainean zegoen jaun hau gure jendearentzat ona zen. Bere klasekoa zen.’ Gauzak gaizki zihoazen, eta inork ezin zuen ulertu zergatik zihoazen gaizki. Agenteak susmatzen ziren edo baita harrapatu ere, baina indar zentral sendo eta sekretu baten frogak zeuden. Guztiz beharrezkoa zen agerian uztea. Presio handia egin zidaten gaia ikertzeko. Bi urte kostatu zaizkit, Watson, baina ez dira zirrararik gabe egon. Chicagon hasi nintzela nire erromesaldia, Buffalon graduatu nintzela Irlandako elkarte sekretu batean, Skibbareeneko poliziari arazo larriak eman nizkiola eta azkenean Von Borken menpeko agente baten arretoa erakarri nuela esaten dudanean, gizon probable gisa gomendatu ninduen, konturatuko zara gaia konplexua zela. Orditik hona, haren konfiantzak ohoratu nau, eta horrek ez du eragotzi bere plan gehienak sotilki gaizki ateratzea eta bere bost onenen artean agenteak kartzelan daude. Begiratu egin nituen, Watson, eta helden ziren heinean bildu nituen. Beno, jauna, espero dut ez zaudela okerrago!

Azken oharra Von Borki zuzendu zitzaion, arnasestuka eta begiak kliskatu ondoren Holmesen adierazpena isilik entzuten egon zena. Orain, alemanezko irainak botatzen hasi zen, aurpegia sutuki dardarka zuela. Holmesek dokumentuen ikerketa bizkorra jarraitu zuen, presoak madarikatzen eta biraoka ari zen bitartean.

‘Musikaririk gabekoa izan arren, alemana da hizkuntza guztien artean adierazkorrena’, esan zuen, Von Bork neke hutsez gelditu zenean. ‘Kaixo! Kaixo!’, gaineratu zuen, kalkulu baten ertzari erreparatzen zion bitartean, kutxan sartu aurretik. ‘Honek beste txori bat sartu beharko

luke kaiolan. Ez nekien ordaintzailea hain bihurria zenik, nahiz eta aspalditik begiz jota izan dudana. Von Bork jauna, askoren erantzule zara’.

Presoa zailtasunez altxatu zen sofán eta harridura eta gorroto nahasketa arraro batekin begiratzen zion bahitzaileari.

‘Zurekin berdinduko naiz, Altamont’, esan zuen, poliki-poliki hitz egiten, ‘bizitza osoa behar badut ere, zurekin berdinduko naiz!’

‘Kantu zahar eta gozoa’, esan zuen Holmesek. ‘Zenbat aldiz entzun ote dut iraganean. Moriarty irakasle deitoratuaren abestirik gogokoena zen. Sebastian Moran koronelak ere txistu egiten zuela jakina da. Eta hala ere, Hegoaldeko Downs-en bizi naiz eta erleak hazten ditut’. ‘Madarikatua izan zaitez, traidore bikoitza!’, oihu egin zuen alemaniarrek, bere kateen aurka borrokatuz eta hilketa ikaragarria begi amorratuetatik ikusiz.

‘Ez, ez, ez da hain txarra’, esan zuen Holmesek irribarrez. ‘Nire hitzaldiak erakusten dizun bezala, jauna’. Chicagoko Altamont ez zen existitzen, egia esan. Erabili nuen eta desagertu egin da.

‘Orduan, nor zara zu?’

‘Ez du axola nor naizen, baina gaiak interesatzen zaizula dirudenez, Von Bork jauna, esan dezaket hau ez dela zure familiako kideekin dudana lehen harremana. Negozio asko egin ditut Alemanian iraganean, eta nire izena ziurrenik ezaguna egingo zaizu.’

‘Jakín nahiko nuke’, esan zuen prusiarrak ilun.

‘Ni izan nintzen Irene Adler eta Bohemiako errege zenaren arteko banaketa eragin zuena, zure lehengusu Heinrich Inperioko Ordezkaría zenean. Nik ere salbatu nuen Von und Zu Grafenstein kondea, Klopman nihilistak hilketa batetik, zure amaren anaia nagusia zena. Ni izan nintzen...’

Von Bork harriduraz eseri zen.

‘Gizon bakarra dago’, negar egin zuen.

‘Hori da’, esan zuen Holmesek.

Von Borkek hasperen egin eta sofán berriro hondoratu zen. ‘Eta informazio horren gehiena zure bidez etorri zen’, oihu egin zuen. ‘Zenbat balio du? Zer egin dut? Nire hondamendia da betiko!’

‘Zalantzarik gabe, ez da fidagarria’, esan zuen Holmesek. ‘Egiaztapen batzuk beharko dira, eta denbora gutxi duzu egiaztatzeko. Baliteke zure almiranteak uste baino handiagoak izatea kanoi berriak, eta agian gurutzontziek zertxobait azkarragoak izatea’.

Von Borkek etsipenez bere eztarria heldu zuen.

‘Beste xehetasun asko ere badaude, zalantzarik gabe, garaiz argitara aterako direnak. Baina baduzu alemaniar batengan oso arraroa den ezaugarri bat, Von Bork jauna, kirolaria zara eta ez didazu gaizki hartuko beste hainbeste jende gaingitu duzunak, azkenean zeu gaingitu zaituztela konturatzean. Azken finean, zuk ahal duzun guztia egin duzu zure herrialdearentzat, eta nik nire onena egin dut nirearentzat, eta zer izan liteke naturalagoa?’

Gainera, gaineratu zuen, ez zakar, eskua lurrean zegoen gizonaren sorbaldan jarri zuen bitartean, hobe da etsai zitalago baten aurrean erortzea baino. Paper hauek prest daude orain, Watson. Gure presoarekin laguntzen badidazu, uste dut berehala abiatu gaitzkeela Londresera.

Ez zen lan erraza izan Von Bork mugitzea, gizon sendoa eta etsitua baitzen. Azkenean, bi besoetatik helduta, bi lagunek oso poliki eraman zuten lorategiko bidetik behera, ordu batzuk lehenago diplomatiko ospetsuaren zorionak jaso zituenean hain harro eta konfiantzaz ibili baitzen. Azken borroka labur baten ondoren, oraindik eskuak eta oinak lotuta, auto txikiko eserleku librean sartu zuten. Bere maleta preziatua ondoan sartuta zeukan.

‘Zirkunstantziak ahalbidetzen duten bezain eroso zaudela espero dut’, esan zuen Holmesek, azken antolaketak egin zirenean. ‘Askatasun baten errudun izango al naiz zigarro bat piztu eta zure ezpainen artean jarriko banu?’

Baina erosotasun guztiak alferrik galdu ziren alemaniar haserrearentzat.

‘Uste dut konturatzen zarela, Sherlock Holmes jauna’, esan zuen, ‘zure Gobernuak tratu honekin fedea ematen badizu, gerra ekintza bihurtzen dela’.

‘Eta zer gertatzen da zure Gobernuarekin eta tratu guzti honekin?’, esan zuen Holmesek, maleta joz.

‘Norbanako pribatua zara. Ez duzu ni atxilotzeko agindurik. Prozedura osoa guztiz legez kanpokoa eta lotsagarria da.’

‘Noski’, esan zuen Holmesek.

‘Alemaniar bat bahitzea.’

‘Eta bere paper pribatuak lapurtzea.’

‘Tira, badakizu zein den zure egoera, zuk eta zure konplizeak hemen. Laguntza eske oihu egingo banu herritik igarotzean...’

‘Jaun maitea, hain ergelkeria egingo bazenu, ziurrenik gure herriko ostatuen izenburu mugatuegiak handituko zenituzke “Prusiar Zintzilik” seinale gisa jarriz. Ingelesa pazientzia handikoa da, baina oraintxe bertan bere izaera pixka bat sutan dago eta hobe litzateke gehiegi ez probatzea. Ez, Von Bork jauna, gurekin joango zara lasai eta modu zentzuzkoan Scotland Yardera, eta handik zure laguna den Von Herling baroia deitu dezakezu ea orain ere bete dezakezun enbaxadore-suitean zuretzat gorde duen lekua. Zuri dagokionez, Watson, zure zerbitzu zaharrarekin bat egiten ari zara, ulertzen dudanez, beraz, Londres ez da zure bidetik kanpo egongo. Egon nirekin hemen terrazan, izan daitekeelako izango dugun azken elkarrizketa lasaia’.

Bi lagunek elkarrizketa intimo batean aritu ziren hizketan minutu batzuetan, iraganeko egunak berriro gogoratzuz, presoak alferrik askatzen zituen bitartean. Autorantz biratu zirenean, Holmesek ilargi argizatutako itsasora seinalatu zuen berriro, eta burua pentsakor astindu zuen.

‘Ekialdeko haizea dator, Watson.’

‘Ez dut uste, Holmes. Oso bero dago.’

‘Watson zahar ona! Zu zara puntu finko bakarria aldatzen ari den aro honetan. Ekialdeko haizea dator, hala ere, Ingalaterran inoiz jo ez duen haizea. Hotza eta mingotsa izango da, Watson, eta asko ihartu gaitzke haren ez tandaren aurrean. Baina Jainkoaren haizea da, hala ere, eta lur garbiago, hobeago eta sendoago bat egongo da eguzkitan ekaitza baretzen denean. Jarri martxan, Watson, bidean jartzeko ordua baita. Bostehun liberako txeketa daukat, eta lehenbailehen kobratu beharko nuke, zeren eta igorleak geldiarazi dezake, ahal badu.’